

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" jūlija numurā 2
- Grozījumi likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 4
- Izmaiņas zemu nodokļu un beznodokļu valstu sarakstā 4
- Dārzenkopība Latvijā somu speciālistu redzējumā 5
- Citādā auglīkopība Zviedrijā 8
- No salnām un sausuma cietušajiem lauksaimniekiem pieejami atviegloti nodokļu nomaksas nosacījumi 9
- Jānis Ulmis nodod savu fitobiznesa paša izraudzītiem pēctečiem .. 10
- Informatīvi un izglītojoši semināri meža īpašniekiem 12
- PVD aicina ziņot par atrastām beigtām meža cūkām. 12
- Novērojama alkšņu lapu brūnēšana 12
- Ziņojums: Eiropas lauksaimnieku noturība apdraudēta. 13
- Eiropabarometrs: pārejai uz zaļo ekonomiku jānotiek ātrāk 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2023. gada septembrī 14



- Pilnu punci ar bioloģiski audzētu pārtiku 15



AKTUALITĀTES

Preiļu parka svētku spožie tēli ierodas iepazīt krāsaino "Novada Garšas" Latgales pasākumu

SENATNĪGI, AR SKATU NĀKOTNĒ – "NOVADA GARŠA" LATGALĒ UN ZEMGALĒ



Senie Preiļu pils stāļa mūri un Nākotnes parka ābelārzis noteikti nebija piedzīvojuši tik krāsainas, smaržpilnas un ļaužu pārpilnas dienas, kādas divās jūlija nedēļas nogalēs sagādāja "Novada Garšas" reģionālie pasākumi Latgalē un Zemgalē, ko rīko Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs.

Saule, vasarīgi kokteiļi un lustīgi danči

Šogad Latgales garšu uznaiciens notika Preiļu parka svētku ietvaros. Saulainā diena bija kā radīta nesteidzīgai pastaigai, garšu, mūzikas un svētku noskaņas baudīšanai. To tad arī steigza izmantot kā preilēnieši,

tā pilsētas viesi, visas dienas garumā plūstot caur "Novada Garšas" svētku vārtiem. Un pie mums bija, ko baudīt un redzēt!

Atradis sev tīkamāko produktu ražotāju un nobalsojis par to konkursā "Tautas garša", ikviens varēja baudīt septiņu ezeru un Daugavas loku līdaku zupu, ko vārīja pasākuma Latgales reģiona atbildīgais un LLKC Krāslavas biroja konsultants Artūrs Pavļukevičs. Zupa bija tik garda, ka lielo katlu nācās vārīt vēlreiz un arī skriet pēc papildu kartupeļiem, jo – to pietrūka.

Vasarīgu bezalkoholisko kokteiļu meistarklase Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikuma Preiļu struktūrvienības skolotāju un audzēkņu vadībā izpelnījās tik lielu

interesi, ka gribētāji tajā piedalīties stāvēja garum garā rindā. Starp citu, tikpat nebeidzama rinda visas dienas garumā bija vērojama arī pie lieliskā "Dvīetes īstais lauku saldējums" stenda – tiešām gards.

Negaidītu pārsteigumu meistarklasē "Omes ievārijumi" sagādāja allaž smaidīgā un dzīvesgudrā Valentīna Bārtule. Kurš no jums zemeņu zāptei iedomātos piešaut šļuku brendiju? Valentīna piešāva un sauca vīrus degustēt – vienaldzīgo nebija! Arī "Mazo pavāru skola", ko vadīja Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikuma Preiļu struktūrvienības skolotāja Ināra Liepiņa, gatavojot vasarīgus bezalkoholiskos kokteiļus, saistīja apmeklētāju garšu kārpīņu interesi.

► 2. lpp.



AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" JŪLIJA NUMURĀ



Zirgkopības rubrikā LLKC Apgāda redaktore Dace Millere iepazīstina ar starptautiskās kategorijas tiesnesi un stjuartu Daini Līvmani.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, grāmatveidības jaunumi, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2023_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. 

Iveta Tomsone, LLKC Apgāda vadītāja

Žurnāla jūlija izdevumā lasiet atsasku uz Starptautiskā piena pētniecības tīkla *IFCN Dairy* Rīgā notikušo starptautisko konferenci "Energijas krīze piena nozarē: izaicinājums vai iespēja?" Ieskatu sagatavojis LLKC ekonomikas konsultants Raivis Andersons.

Lai saglabātu piena lopkopības saimniecību, tai jāspēj pielāgoties jaunajām vides prasībām, tirgus apstākļiem un plānot saimnieciskās darbības ieņēmumus ne tikai no piena pārdošanas, bet arī citiem ieņēmumu avotiem. Šis ir viens no galvenajiem konferences secinājumiem.

Jūlijā pievēršamies piensaimnieku kooperācijas tēmai. Lasiet Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas (LLKA) ģenerāldirektora Rolanda Feldmaņa un Ivetas Tomsones pārskatu par notikumiem piensaimnieku kooperatīvos. Turpat arī intervija ar kooperatīva "Piena loģistika" padomes priekšsēdētāju, saimniecības "Vecsiljāpi" saimnieku un zīmola "Ievas siers" īpašnieku Juri Sprukuli. Viņa galvenais uzdevums, esot kooperatīva vadībā, ir veidot labas attiecības un sadarbību ar pārējiem nozares spēlētājiem.

Piensaimniekiem iesakām LLKC Lopkopības nodaļas un žurnāla nozaru redaktore Silvijas Dreijeres rakstu

par tranzītpārdošanas lomu un izaicinājumiem slaucamajām govīm, kā arī dažādiem "sīkumiem", ko nedrīkst aizmirst, strādājot lopkopībā ikdienā.

LLKC konsultants-eksperts veterinārmedicīnā Dainis Arbidāns raksta par ektoparazītiem liellopiem un sniedz ieteikumus kukaiņu radītā apdraudējuma ierobežošanai.

Žurnālā arī jaunumi no LLKC – informācija par saimniecību pārvaldības sistēmu "Mans lauks", kā arī par iespējām apgūt piena pārraudzību tālmācībā.

Saimnieku pieredzes rubrikā iepazīstinām ar Balvu novada Briežuciema pagasta "Jaunstraustiņu" saimniekiem Lauru un Dzintaru Sprudzāniem, kuri audzē Šarolē šķirnes bulļus vaislai.

Aitkopjiem būs interesanti lasīt par Gulbenes novada Beļavas pagasta Jāņa un Daigas Lībiešu "Kalnasīļiem", kur Latvijas tumšgalves šķirnes aitu ganāmpulks pakāpeniski tiek pārveidots par *Ile de France* šķirnes ganāmpulku.

Savukārt Latvijas Aitu audzētāju asociācijas aitu vērtēšanas eksperte Dina Avotiņa raksta par vaislas teķa izvēli – kā izvēlēties īsto un saprast teķa kvalitāti.

Putnkopības rubrikā Latvijas Apvienotās putnkopības asociācijas izpilddirektore Anna Ērliha par putnu veselību un tās saistību ar produktivitāti un olu kvalitāti.

◀ **1. lpp.** Par labu noskaņu gādāja arī folkloras kopas "Golūda" un "Jumaleņa", kā arī Andris Baltačs un grupa "Dabasu Durovys".

Par nākotnes ēdājiem, helikopteru un dzeramo ūdeni

Dienā, kad Jelgavas novada Nākotnes parka ābeļdārzā notika "Novada Garšas" Zemgales pasākums, visi meteoroloģiskie dienesti draudēja ar lietu, krusu un pārkonu. Tomēr lietus vien ne daudz norasināja pasākuma ievadā, lai notrauktu putekļus no ābeļu lapām.

Atlikušo dienu laiks bija tieši tik mierīgs, lai ieklausītos izzinošā sarunā par to, kāds būs un ko meklēs nākotnes ēdājs, baudītu gardo un daudzveidīgo mājražotāju produkciju no Jelgavas, Dobeles, Bauskas novadiem, kā arī – no



Pasākuma apmeklētāji krietni ilgu laiku pavadīja tieši "Novada Garšas" pagalmā pie vecajiem Preiļu pils zirgu stalliem – diena šeit bijusi kā aizraujošs piedzīvojums

▶ **3. lpp.**

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 2. lpp.

Kurzemes un Latgales. Uzzinātu vērtīgus padomus SIM maizes, MILZU un konditores Ievas Lācares vadītā meistarklasē par un ap ogām. Muzikālo veldzi šai dienā sniedza Ervīns Ramiņš no grupas "Laime pilnīga" ar dzīvesbiedri Ievu Reinbergu, Dzintars Lipors un dejojāja Luīze Neila, kā arī Ieva Sutugova un ģitārists Jānis Bērziņš.

Diskusijā "Inovācijas pārtikas ražošanā – visiem vai tikai izredzētajiem?", ko vadīja LLKC valdes priekšsēdētājs **Mārtiņš Cimermanis**, piedalījās KS "Latvijas Liellops" vadītāja **Alma Bērziņa**, dārzenų pastas "Pasta house" radītājs **Arno Polītis**, AS "Jaunpils pienotava" valdes loceklis **Jānis Bērtulsons**, kā arī zīmola MILZU radītājs, bet nu biznesa mentors **Enno Ence**. Sarunas būtiskākie jautājumi – kāds būs nākotnes ēdājs, ko tas izvēlēsies, kā ražotājam spēt piedāvāt to, ko tas vēlēties, kā Latvijai ar saviem kvalitatīvajiem produktiem iekarot eksporta tirgus?

Neatņemama dabas, līdz ar to arī cilvēka ēdienkartes sastāvdaļa ir liellopu gaļa. Taču Latvijā lielākoties patērē cūkgaļu, liellopu izvēloties maz. "Mūsu ārzemju partnerus šokē tas, ka lielajā zālāju platībā, kāda pieejama Latvijā, tik maz audzē gaļas liellopus. Tādēļ mūsu vēlmē ir izaudzēt kvalitatīvu liellopu, no kura radīt vērtīgus, veselībai noderīgus produktus. Liellops ir dabas sastāvdaļa – viņš ēd zāli un ar savu eksistenci vien rada pievienoto vērtību," uzsver Alma Bērziņa.

"Astoņus miljardus planētas iedzīvotāju, kuru skaits aizvien pieaug, neviens nav atcēlis," smaidot saka AS "Jaunpils



Daugavas loku un Dridža ezera līdaku zupa bija tik garda, ka vajadzēja gādāt, lai taptu vēl viens gardā viruma katls



"MILZU" puīši pozitīvi pārsteidza, sniedzot nogaršot bumbiņas, kurās no gaļas nebija ne vēsts

pienotava" valdes loceklis Jānis Bērtulsons. "Ēdiens būs nepieciešams vienmēr. Piena pārstrādē siers pašlaik jau ir blakus produkts, jo no tā, kas siera tapšanā paliek pāri, rada produktus ar augstu pievienoto vērtību. Var jau mēģenē izaudzēt gaļu vai radīt pienu, bet – tikai no īsta piena var iegūt tādu ekskluzīvu produktu kā laktoferīns. Tas ir proteīns, kas palielina imunitāti un tiek izmantots bērnu pārtikā. Gadā to saražo vien – 70 tonnas un cena par vienu kilogramu ir 2000 EUR."

Tas, cik konkurētspējīga un vērtīga būs pašmāju pārtika, lielā mērā atkarīgs no tā, kādās vērtībās balstīsimies, uzsver Enno Ence: "Valdība ir tā, kas var izvēlēties noteikt, kādā apjomā un kādus produktus nodrošinām tikai no vietējiem ražotājiem, piemēram, skolu ēdnīcās. Pašlaik tur visu izšķir vien cena. Kurp virzīties pārtikas ražotājiem, arī mazajiem, kāds būs nākotnes pieprasījums, labi var redzēt Eiropas Savienības izvirzītajās prioritātēs."

Diskusijas noslēgumā J. Bērtulsons aicināja apzināties, cik vērtīgs resurss pašlaik pieder Latvijai, pretstatā citām pasaules valstīm: "Pēc 2050. gada liela vērtība, kuru gribēsies laist eksportā, būs – dzeramais ūdens. Mums jābūt gataviem šo vēlmi piebremzēt, lai neizsmeltu šo resursu."

Diskusijas pilns ieraksts pieejams "Novada Garšas" YouTube kanālā.

Pasākuma kulminācijā – izloze lidojumam ar uzņēmuma "Future wings" helikopteru līdz Rīgas jūras līcim un atpakaļ. Pēc pilota iniciatīvas, izlozi veica



Pasākuma kulminācija – lidojums ar uzņēmuma "Future wings" helikopteru

kāda maza meitene no apmeklētāju vidus. Laimīgā loze krita "Latvijas Liellops" vadītājai Almai Bērziņai ar kolēģi.

"Tautas Garšas" uzvarētājus satiksi Āgenskalnā

Katrā "Novada Garša" reģionālajā pasākumā notiek konkurss "Tautas garša", kura uzvarētājus nosaka apmeklētāji – trīs pirmo vietu ieguvēji rudenī dosies pārstāvēt savu novadu sezonas noslēguma pasākumā, kas šogad pirmo reizi tas notiks Āgenskalna tirgū 30. septembrī.

Konkursa "Tautas garšas" uzvarētāji Latgalē:

1. vieta – Z/s "Kotiņi"; **2. vieta** – Z/s "Pumpuri"; **3. vieta** – "Dvīetes īstais lauku saldējums".

Konkursa "Tautas garšas" uzvarētāji Zemgalē:

1. vieta – SIA "Kazanova"; **2. vieta** – "Lapsu māju siers". Divas **3. vietas**: Z/s "Vainadziņi" un SIA "MILZU".

"Novada Garšas" Vidzemes pasākums ikvienu gaidīs jau 19. augustā Ķoņu dzirnavās. Aktuālā informācija pieejama "Novada Garšas" Facebook lapā.

Ilze Rūtenberga-Bērziņa,
LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

GROZĪJUMI LIKUMĀ “PAR IEDZĪVOTĀJU IENĀKUMA NODOKLI”

Jūnijā pieņemti divi grozījumi likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”. Būtiskākās izmaiņas, kas skar IIN piemērošanu:

- Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neaplied naudas balvas sportistiem. Valsts ieņēmumu dienesta metodiskajā materiālā, kas skaidro likuma grozījumu būtību, norādīts, ka, sākot ar 2023. gada 12. jūliju, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neaplied Ministru kabineta naudas balvas par izciliem sasniegumiem sportā. Līdz šim balva par izciliem sasniegumiem sportā, kas piešķirta saskaņā ar Sporta likuma 14. panta pirmo daļu, kā arī ievērojot Ministru kabineta 2012. gada 3. janvāra noteikumos Nr. 26 “Noteikumi par kārtību, kādā piešķiramas naudas balvas par izciliem sasniegumiem sportā, un naudas balvu apmēru” noteikto, bija ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekams ienākums;

- Ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neaplied ārstniecības iestādes apmaksāto mācību maksu par darbinieka medicīnas studijām rezidentūrā. Sākot ar

2023. gada 1. septembri, darba devēja – ārstniecības iestādes – apmaksāto mācību maksu par darbinieka studijām rezidentūrā neaplied ar algas nodokli. Ar IIN neaplied stipendijas, kuras no ārstniecības iestādes līdzekļiem izmaksā studējošajam, kurš apgūst medicīniskās izglītības programmu, un darba devēja – ārstniecības iestādes – apmaksāto mācību maksu par darbinieka studijām rezidentūrā, ja darbinieks vienlaikus nesaņem arī stipendiju no darba devēja un vismaz trīs gadus pēc rezidentūras studiju beigšanas ir darba tiesiskajās attiecībās ar šo darba devēju – ārstniecības iestādi. Nosacījumu par trīs gadu nodarbinātības periodu nepiemēro, ja darbinieks vai darba devējs objektīvu apstākļu dēļ nevar saglabāt darba tiesiskās attiecības, tostarp darbinieka veselības stāvokļa dēļ, ko apliecina ārsta atzinums, vai darba devēja likvidācijas gadījumā. Ja darba tiesiskās attiecības ar ārstniecības iestādi izbeidz ātrāk par trim gadiem vai darbinieks ir atskaitīts no rezidentūras studijām, tās nepabeidzot, darbiniekam ir pienākums iesniegt

gada ienākumu deklarāciju un deklarēt darba devēja – ārstniecības iestādes – segto studiju maksu par mācībām rezidentūrā kā ar iedzīvotāju ienākuma nodokli apliekamu ienākumu.

- Uz 15% samazināta IIN likme ārvalstniekiem ar attālinātā darba vīzu. Grozījumi par samazinātās likmes piemērošanu ir attiecināmi uz ienākumiem, kas gūti, sākot ar 2023. gada 1. janvāri.

Lauksaimniekiem svarīgi ir grozījumi likuma Pārejas noteikumos, ar kuriem tiek pagarināts pārejas periods nodokļa atlaidei no valsts un ES saņemtajam atbalstam lauksaimniecībai lauku attīstībai. Likums nosaka, ka arī 2024. gadā ar IIN apliekamajā ienākumā netiek ieskaitīti no valsts un ES saņemtie atbalsta maksājumi lauksaimniecībai un lauku attīstībai.

Likuma Pārejas noteikumi nosaka arī to, ka līdz 2024. gada beigām tiek pagarināts termiņš, kurā nevērtē kritērijus attiecībā uz lauksaimniecības zemes pārdevēju, lai noteiktu, vai ienākumu no lauksaimniecības zemes atsavināšanas var neaplied ar IIN. **LL**

IZMAIŅAS ZEMU NODOKĻU UN BEZNODOKĻU VALSTU SARAKSTĀ

Iepazīstinām ar Valsts ieņēmumu dienesta informatīvo materiālu par zemu nodokļu valstīm. 2023. gada 27. jūnijā ir pieņemti Ministru kabineta noteikumi Nr. 333 “Zemu nodokļu vai beznodokļu valstu un teritoriju saraksts”, kas stājas spēkā 2023. gada 1. jūlijā.

Zemu nodokļu vai beznodokļu valstis un teritorijas ir ar Eiropas Savienības Padomes 2017. gada 5. decembra secinājumiem (I pielikuma aktuālā

redakcija) apstiprinātās jurisdikcijas, kas nodokļu nolūkos nesadarbojas.

Minēto zemu nodokļu vai beznodokļu valstu un teritoriju sarakstu Finanšu ministrija publicē oficiālajā izdevumā “Latvijas Vēstnesis”, bet noteikumu tekstā nav uzskaitītas konkrētās zemu nodokļu vai beznodokļu valstis un teritorijas.

Ar 2023. gada 1. jūliju par zemu nodokļu vai beznodokļu valstīm un teritorijām atzītas:

1) Angiljas teritorija;

- 2) ASV Guamas teritorija;
- 3) ASV Samoa teritorija;
- 4) ASV Virdžīnu salu teritorija;
- 5) Bahamu Sadraudzība;
- 6) Britu Virdžīnu salu teritorija;
- 7) Fidži Republika;
- 8) Kostarikas Republika;
- 9) Krievijas Federācija;
- 10) Māršala Salu Republika;
- 11) Palau Republika;
- 12) Panamas Republika;
- 13) Samoa Neatkarīgā Valsts;
- 14) Tērksas un Kaikosas salas;
- 15) Trinidādas un Tobāgo Republika;
- 16) Vanuatu Republika.

Tātad papildus jau esošajām jurisdikcijām zemu nodokļu vai beznodokļu valstu un teritoriju sarakstā ar 2023. gada 1. jūliju iekļauta Britu Virdžīnu salu teritorija, Kostarikas Republika, Māršala Salu Republika un Krievijas Federācija. **LL**



MANSLAUKS.LV
ĒRTI PĀRVALDI SAVU
SAIMNIECĪBU VIENUVIET!

QR code: 



Linda PURIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas vadītāja,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālr. 63007561

PIEREDZE

DĀRZENĶOPĪBA LATVIJĀ SOMU SPECIĀLISTU REDZĒJUMĀ

Grupa ar LLKC konsultantiem augkopībā 2006. gadā devās uz Somiju mācībās, lai apgūtu pieredzi konkurētspējīgā saimniekošanā un efektīvos lēmumos ES atbalsta maksājumu apguvē. Tagad, pēc nepilniem 17 gadiem, LLKC ir patiesš gods uzņemt mācību vizīti somu lauksaimnieku grupu.

Mācībās šoreiz somu saimnieki lūkojās pēc padoma un pieredzes Latvijas saimnieku ikdienā, t. sk. ES publiskā finansējuma un nosacījumu apguvē. Citkārt peltā latviešu centība ES normatīvu apguvē un ieviešanā šoreiz ir nesusi augļus. Laikā, kad lielākā daļa ES dalībvalstu saskaras ar salīdzinoši augstiem un kritiski vērtētiem ierobežojumiem lauksaimniecības darbībām (Zaļais kurss, klimata pārmaiņas u. c.), Latvijas saimnieku ikdienā jau izveidojusies lieliska prakse, kā sadzīvot un būt efektīviem daudzveidīgo ierobežojumu plūsmā. KLP 2023.-2027. gadam nosacījumu virzība turpina pārkaršanos uz ilgtspējīgāku lauksaimniecību ar vērienīgākām iecerēm klimata, vides un dzīvnieku labturības jomā. Latvijas saimnieki, īpaši vides jutīgajās teritorijās (Pierīgā/Vidzemē), jau saraduši ar ikgadēju papildu atskaišu un ierobežojumu slogu, šodienas normatīvu nosacījumu orientējas ātrāk un drošāk.

Ierodas 30 Somijas lauksaimnieki

Somu 30 cilvēku grupā bija lauksaimnieki ar pamata saimniekošanas nozari dārzenkopībā. Grupas organizators ir viens no Somijā lielākajiem dārzenkopības apstrādes/pārstrādes uzņēmumiem "Apetit". Tas koncentrējas uz lokālu augu izcelsmes produktu apstrādi/pārstrādi, piedāvājot saldētus augu un gatavo ēdienu produktus, augu eļļas. Uzņēmuma viena no pamata vērtībām ir vietējās izejvielas un ilgtspējīga prakse. Ar īpašu atbildību pret patērētāju un primāro produkta izcelsmi uzņēmums akcentē vajadzību zināt un informēt par pilnu produkta ražošanas ciklu, nodrošinot labklājību kā videi, tā cilvēkiem.

Lai nodrošinātu konkurētspējīgu saimniekošanas praksi un iepazīstinātu ar citu valstu pieredzi, uzņēmums ik gadu organizē mācību pieredzes apmaiņas tikšanās kādā no ES dalībvalstīm. Grupas organizatori atzina, ka līdz šim mācību



Mācību dalībnieki pie LLKC biroja Ozolniekos

vides izvēle bijusi Igaunijā. Šoreiz, gatvojoties KLP 2023.-2027. ar salīdzinoši augstām prasībām klimata pārmaiņu mazināšanā, skarot atsevišķu ierobežojumu paaugstināšanos AAL un mēslošanas līdzekļu apjoma samazināšanā, augsnes apstrādes tehnoloģiju jomā, par konkurētspējīgāku mācību vidi izvēlēta Latvija.

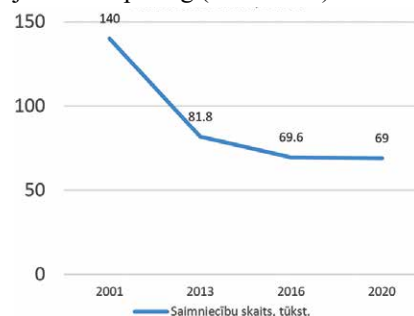
Somijas pieredze redzama Latvijas tautsaimniecībā

Latvijas tautsaimniecība lielā mērā tika un tiek veidota, lūkojoties kaimiņu veiksmes praksē. Somijas pieredze ir jūtama Latvijas lauksaimniecībai un lauku attīstībai nozīmīgos lēmumos, risinājumos un metodēs. Tomēr šīs somu dārzenkopības vizītes norise lika aizdomāties mums, konsultantiem un Latvijas lauksaimniekiem, par paralēlēm, kurās sakņojas mūsu valstu saimnieku konkurētspēja.

Ir būtiski apzināties Latvijas un Somijas resursus, t. sk. ģeopolitisko vēsturi, meklējot salīdzinājumus katrā no valstu konkurētspējām lauksaimniecībā, dārzenkopībā. Somijas kopplatība ir 338 145 km², Latvijas – 64 589 km², kas ir aptuveni 19,33% no Somijas kopplatības, t. sk. lauksaimniecības resursiem. Iedzīvotāju skaits Somijā 2022. gadā bija aptuveni 5,5 milj., Latvijā – 1,89 milj. Nozīmīga katrai no abām valstīm ir neatkarības atgūšana – Latvijai 1991. gadā, Somijai faktiski 1921. gadā. Salīdzinot katras valsts datus, var rasties jautājums – ko un kā var salīdzināt atšķirīgās valstīs? Iemaņas. Dzimtās un valstu tautsaimniecībā iedibinātās vērtības. Kā minējuši

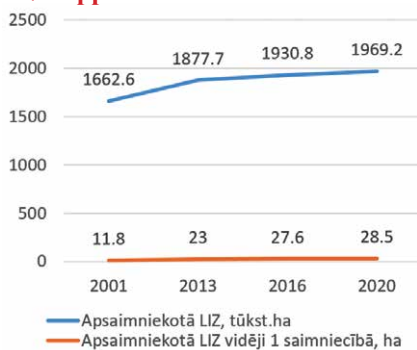
somi, ļoti nozīmīgs vērtību kursam bijis laiks, kad Somijā plosījies reāls bads. Laiks, kurā somi lūguši kaimiņvalstu ģimenēs uzņemt bērnus, lai tos paēdinātu. Nozīmīgi ir līdzīgi latviešiem gadsimtos zaudētā un smagās cīņās atgūtā brīvība būt saimniekiem savā zemē. Un ne mazāk svarīgas ir abu valstu lauksaimniekiem izteiktās vērtības lauku videi un lauksaimniecībai kā nodarbinātības jomai cauri laikiem, gadu simtiem.

Sarunās ar somu saimniekiem neredzēja tika piesaukta līdz šim gūtā pieredze Igaunijā, kur kaimiņu valsts saimnieki par nozīmīgu pagrieziena punktu lauksaimniecības attīstībā bija atzīmējuši dalību PSRS. Tā laika lauksaimniecības darbības apjoms ir bijis plašāks, apsaimniekoto zemju īpatsvars – lielāks. Interesanti bija salīdzināt Latvijas izaugsmi pēc atdalīšanās no PSRS. Fakti liecina, ka Latvijā lauksaimniecības attīstība ir kļuvusi efektīvāka. Lai gan ir samazinājies saimniecību skaits (attēls Nr. 1), tomēr apsaimniekoto platību apjoms tikai pieaug (attēls Nr. 2).



Attēls Nr. 1. Lauku saimniecību skaits periodā 2001-2020 ▶ 6. lpp.

5. lpp.



Attēls Nr. 2. Apsaimniekotās LIZ platības, tūkst./ha periodā 2001-2020

Dārzenkopība – nav izplatīta, bet populāra nozare

Latvijā dārzenkopība ir viena no vismazāk reģistrētām pamata saimnieciskās darbības lauksaimniecības nozarēm, tomēr zināma izaugsme nozarē kopš Latvijas iestāšanās ES ir fiksēta. Attēls Nr. 3 (avots: Centrālās statistikas pārvaldes apkopotie 2020. gada lauksaimniecības skaitīšanas provizorisks rezultāti).

Nav veikti pētījumi konkrēti par dārzenkopības saimniecību vidējām platībām Latvijā, tomēr, balstoties uz CSP datiem, lauku saimniecības Latvijā vidēji apsaimnieko 28,4 ha.

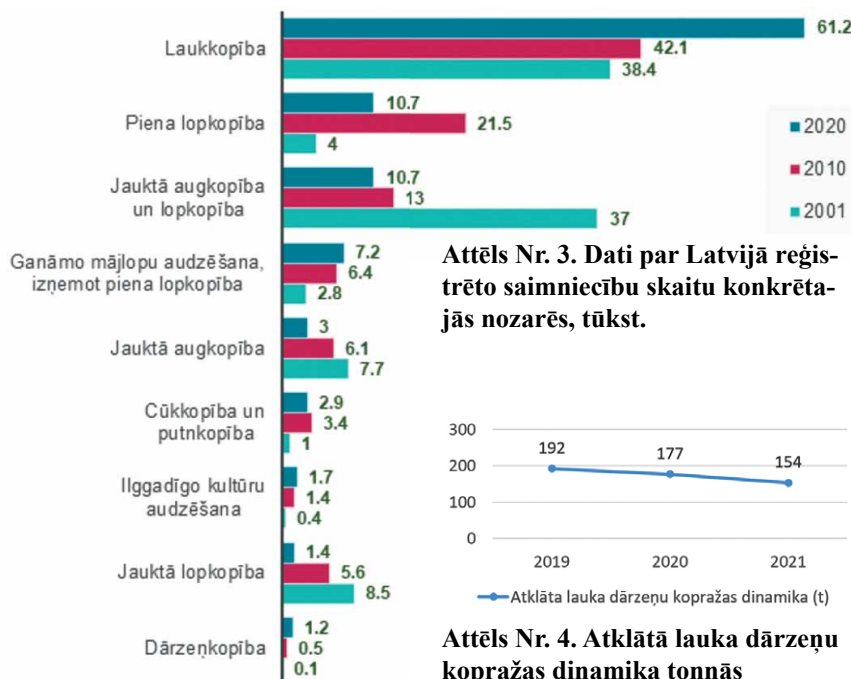
Somu saimnieki atzina, ka būtiska problēma ir kopražu samazināšanās abās valstīs. Lielākoties klimata pārmaiņu rezultātā – piedzīvojot sausumu jeb paaugstinātu mitruma periodus, līdzīgi kā laikā pirms konkrētās vizītes, pēc ilga sausuma perioda somu saimnieki atsevišķās saimniecībās piedzīvojuši gada normas lietus ūdeņu pienesumu pāris dienās.

Kā kopražu samazināšanas iemesli Latvijā biežāk ir minētas salīdzinoši augstās pašizmaksas apstrādē un izeju vielu resursu apgādē (attēls Nr. 4).

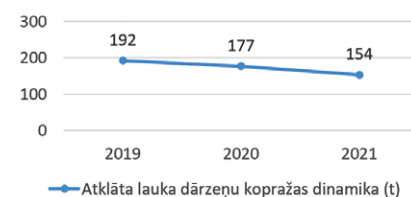
Līdzīgi kā somu saimniekiem, klimata pārmaiņu seku ierobežošanai arī Latvijas saimnieki meklē risinājumus tehnoloģiju un augiem svarīgo barības un aizsardzības vielu piesaistē, tomēr augstās pašizmaksas nereti ierobežo izvēlētas kultūras platības. Ne mazāk nozīmīgs tas ir paaudžu maiņas rezultātā, kā arī ikgadējs saimniecību skaita samazinājums. Lai gan sezonāli, tomēr dārzenkopība ir nozare, kura pieprasa nemīlīgu saimnieka uzmanību un iespēju ātrai rīcībai ražības veicināšanai, saglabāšanai.

Audzē tirgum vajadzīgo

Somija izsenis ir slavena ar vēsturiski efektīvo kooperēšanās un sadarbības



Attēls Nr. 3. Dati par Latvijā reģistrēto saimniecību skaitu konkrētās nozarēs, tūkst.



Attēls Nr. 4. Atklātā lauka dārzeņu kopražas dinamika tonnās

bas praksi. Mācību vizītes dalībnieki – somu saimnieki – apsaimnieko vidēji 20–50 ha LIZ katrs, audzējot tirgum un konkrētajam uzņēmumam vajadzīgo – zirņus, kartupeļus, burkānus un citus dārzenus. Izaudzētā realizāciju nodrošina uzņēmums “Apetit”. Šoreiz pastiprināta ir saimnieku interese par lauka dārzeniem, to audzēšanas metodēm kā integrēti, tā bioloģiski. Katras ES dalībvalsts nosacījumi audzēšanas metodēs ir atšķirīgi. Piemēram, Somijā audzēti dārzeni ar bioloģiskām saimniekošanas metodēm varētu tikt pielīdzināti Latvijas integrētās saimniekošanas praksei. Kā reiz, saimniekošanas metodes bioloģiski un integrēti Latvijā bija viena no mācību grupas interesēm.

Iepazīstas ar Pierīgas dārzenkopju pieredzi

Mācību norisē trīs dienu ietvaros grupu uzņemt piekrita Pierīgā saimniekojoši dārzenkopji. Mācību programma tapa LLKC Pierīgas birojā saskaņā ar mācību grupas koordinatores “Apetit” pārstāves lūgto. Par unikālu ir atzīstams fakts, ka mācību grupas koordinatore ir ar latviskas izcelsmes saknēm, un viņa organizēja pirmo šāda satura mācību norisi Latvijā, iepriekšējos gados izvēloties Somijai tuvāku kaimiņu pieredzes.

Mācību norises pirmā diena tika aizvadīta, tiekoties ar vienu no lielākajiem un senākajiem, ar saimniekošanas praksi no 19. gs. lauka dārzeņu saimniekiem Siguldas novada Allažu pagastā – z/s “Bračas”. Apsaimniekojot

aptuveni 60 ha lauka dārzeņu platību, saimnieki ir vieni no līdzdibinātājiem un dalībniekiem kooperatīvā “Mūsmāju dārzeni”. Saimniecībā audzētais ir nopērkams t/c “Rimi” un “Maxima”.

Mācību praksi apgūt grupai bija arī iespēja Cēsu novada Līgatnes pagastā – vienā no pirmajiem Latvijā bioloģiskās lauksaimniecības kooperatīviem “Zaļais grozs”. Daļēja laika saimniecība “Zīlītes”, izmantojot bioloģiskās saimniekošanas metodes, apsaimnieko nedaudz vairāk kā 1 ha jau vairāk nekā 13 gadus. Apvienojot ikdienas darbu juristes arodā, mājāsaimniecībā tiek audzēti lauka gurķi, kartupeļi, burkāni, kāposti u. c., pie pircējiem nonākot ar kooperatīva starpniecību. Divas, saimniekošanas metodēs un apmēros atšķirīgas saimniecības, tomēr atzina par nozīmīgu sadarbības un kooperēšanās iespējas, īpaši dārzenkopībā, uzsverot noieta un informācijas pieejamības bonusus, kas gūti sadarbībā.

Mācību dienas ietvaros grupa tikās ar Siguldas novada vieniem no konkurētspējīgākajiem saimniekiem “Rāmkalni Nordeco” un z/s “Pīlādži”. Saimniekiem ar ilggadīgu un konkurētspējīgu pieredzi pašu audzētā noieta organizēšanā kā nacionālā, tā starptautiskā mērogā. “Rāmkalni” pieredze dārzenkopībā šobrīd ir samazinājusies, akcentējot lieloļu dzērveņu un graudkopības kultūru audzēšanu. Tomēr ķirbji, kartupeļi tiek audzēti pašu patēriņam un pārstrādei produktos, kurus atrodam mazumtirdzniecības veikalos plauktos un mīļojamies “Rāmkalni” bistro. Z/s “Pīlādži” ģimenes saim-

niecība vairākās paaudzēs ir vieni no kooperatīva “Zelta ābele” dibinātājiem un dalībniekiem. Saimniecībā audzētos stādus un gardos augļus varam iegādāties t/c “Depo”, “Elvi” un citos. Saimniecība ir aktīvs kustības “Skolas auglis” dalībnieks, nodrošinot veselīgos augļus ikdienas ēdienkartē mūsu skolēniem Pierīgā un Rīgā. Saimniecībā izveidotā vīna darītava “Zilver” ir ļāvusi savas amata prasmes apgūt ģimenes jaunākajai paaudzei, darinot nacionālā mērogā atzītu un gardu mājas vīnu, stiprinātos dzērienus ar “Zilver” zīmolu.

Mācību norises otrā diena aizveda uz Pierīgas reģiona otru virzienu jeb Daugavas otro pusi – Salaspils, Mārupe, Babīte. KS “Baltijas Dārzeni” ir Pierīgā lielākais dārzenkopju kooperatīvs, un ar tā valdes locekles Kristīnes Brunovskas atbalstu svētdienas rīta cēlienu mācību grupa pavadīja kooperatīva birojā “Jaunbajāros”, Salaspils pagastā. Kooperatīvs ir dibināts 2005. gadā ar tā laika aktīvāko dārzenkopju iesaisti, šobrīd apvieno teju 16 dārzenkopjus, papildus izveidojot sadarbību ar vismaz 50 citiem dārzenkopju audzētājiem. Kooperatīva galvenie uzdevumi ir nodrošināt tā biedriem konsultācijas lauksaimniecībā un audzējamo kultūru apjoma plānošanā, izaudzēto dārzenkopju iepirkumus, t. sk. loģistikas un tirdzniecības pakalpojumu piesaisti. Kooperatīvs nodrošina 45 dažādu Latvijā audzēto dārzenkopju kultūru piedāvājumu.

Viens no lielākajiem KS dalībniekiem ir SIA “Ezerkauliņi Agro”, kas dalījās pieredzē lauka dārzenkopju audzēšanā, t. sk. burkānu, kas ir somu mācību grupā aktuāla kultūra. Kā atzina KS pārstāvi, nozīmīga ir sadarbība ne tikai noieta veicināšanā, arī konkurētspējīgas saimniecības izveidē nepieciešamās informācijas ieguvē, apmaiņā. KS dalībnieki ir aktīvi,

lūkojoties pēc citu audzētāju prakses, saimniekošanas tehnoloģijām kā pieredzes apmaiņā, tā mācībās.

Nākamā mācību vieta Babītes pagastā, Latvijā lielākais mārrutku audzētājs un produktu ražotājs “MārLapiņi”. Ģimenes uzņēmums ar darbības pieredzi kopš 2016. gada. Saimniecība dalījās ar mārrutka kā kultūras vērtīgajām īpašībām, kas somu dārzenkopjiem ir salīdzinoši neatklāts dārzenis. Ar lielu interesi tika baudīti saimniecībā izaudzēto dārzenkopju produkti un iztaujātas audzēšanas metodes.

Mācību norises trešā diena notika vienā no inovatīvākajiem, bioloģiskās lauksaimniecības uzņēmumiem Pierīgā – IK “Dabas gardumi”. Ievas un Jāņa Sprīžu ģimene jau otrā paaudzē saimnieko Mārupē, piedāvājot pašu audzētos augļus un ogas. Uzņēmums ir atpazīts ar pašu veidotu receptu, unikālo produktu piedāvājumu – augļu un ogu Bio salmiņi, bumbiņas; marmelādes, tējas un pulveri. Līdzīgi kaimiņiem “MārLapiņi”, arī Sprīžu ģimene ir aktīva, izziņot aktuālās saimniekošanas metodes, tehnikas aprikojuma piesaistes iespējas, lai saimniekošana ir iespējama pašu spēkiem. Nesen atklāta bioloģisko produktu noliktava un laika gaitā izveidotais tehnikas parks bija mācību saturā tikai daļa no pārrunātā.

Tikšanās LLKC centrālajā birojā

Noslēdzot, mācību norisi apkopojot bija mācību tikšanās Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra centrālajā birojā Ozolniekos. Tikšanās ietvaros mācību grupa iepazinās ar aktuālo informāciju par Latvijas lauksaimniecību, t. sk. tās resursiem, dārzenkopību un populārākajām saimniekošanas metodēm,

aktuālo KLP 2023.-2027. gadiem atbalsta programmu.

Kā atzina somu saimnieki – lielākā daļa no mācību grupas Latvijā ir pirmo reizi. Liels ir saimnieku pārstiegums par Latvijas lauksaimniecības attīstības līmeni, risinājumiem, īpaši bioloģiskās un integrētās saimniekošanas metodēm. Atsevišķu interesi raisīja Latvijas lauksaimniekiem plānotās ES tiešo maksājumu likmes, kuras, kā atzina somu saimnieki, ir neticami zemas. Sadarbību ar lauksaimniecības konsultāciju Somijā lielāko un vadošo pakalpojumu sniedzēju “ProAgria” somi atzina kā nozīmīgu. Faktiski jau iepriekšējie KLP plānošanas periodi ir ierādījuši konsultanta lomu atskaišu, maksājumu un atbalsta pieteikumu sagatavošanā, kuru kā pakalpojumu somu saimnieki izmanto visbiežāk. Kā papildu pakalpojumus lauksaimniecības konsultāciju piesaistē saimnieki izvēlas profesionālās konsultācijas jeb maksas konsultācijas, kuru piesaistē mēdz savstarpēji kooperēties (sadarboties), līdzīgi Latvijas praksei ar interešu grupām (kuru izveidi iniciē LLKC, dalība interešu grupās ir bez maksas). Somu saimniekiem šādas iniciatīvas ir jāuzņemas pašiem, arī veicot šādu konsultāciju apmaksu.

Ar interesi saimnieki klausījās atbildēs par vidējo konsultāciju pakalpojumu maksu. Latvijas saimniekiem ir daļēji apmaksātas konsultācijas augkopībā, lopkopībā, mežsaimniecībā un ekonomikā.

Laika ierobežojuma dēļ salīdzinoši īsa, tomēr interesanta un jautājumiem bagāta bija mācību daļa ar Māra Narvīla sagatavoto informāciju par Latvijas dārzenkopju praktiskajiem risinājumiem. Viens no aktuālākajiem bija jautājums par slāpekļa normu Latvijā un ražību veicinošiem risinājumiem, t. sk. nezāļu apkarošanā.

Izrādījās, ka mācību satura pilnai norisei pietrūka laika. Saimnieku interese bija lielāka par sākotnēji plānoto katrā no mācību vietām.

Somu saimnieku minētās atziņas mācību noslēgumā:

- Programmas grafiks bija pārāk sasprings, īpaši lielākām saimniecībām vajadzēja atvēlēt vairāk laika, būtu bijis vairāk, ko redzēt un uzdot jautājumus.

- Ļoti veiksmīgs brauciens, pārņēma cerības/gaidīto. Latvijas lauksaimnieki lieliski raugās uz nākotni un saprot kopainu.

► 8. lpp.



Somi augstu novērtēja Latvijas saimniecībās redzēto

◀ 7. lpp.

• Mēs devāmies ceļā, neko nezīnot par Latvijas lauksaimniecību un daudz uzzinājām. Lauksaimnieki bija prasmīgi, un produkti bija ļoti apstrādāti. Interesanta bija kooperatīvu izplatība un ES naudas izmantošana projektos, tas ļāvis uzsākt uzņēmējdarbību bez kapitāla. Mārrutku audzētava bija labs produkta izstrādes un mārketinga piemērs pirms audzēšanas uzsākšanas.

• Apstrādātie produkti ir interesanti un kvalitatīvi. Zemnieku saimniecības atbilstoši lepojās ar savu darbu.

• Apmeklētās vietas bija daudzpusīgas, un mēs redzējām ražošanu no mājas dārza līmeņa līdz lielam vairāku miljonu dolāru biznesam.

Somu mācību grupas raksturojums

Dārzenkopji ar vidējo apsaimniekoto lauka dārzeņu platību 20–50 ha. Saimnieku izvēlēto dārzeņu kultūru īpatsvars – burkāni (7 saimniecības), citas kultūras – sarkanās bietes, pastinaki, kartupeļi, puravi, sīpoli, baltie un sarkanie galviņkāposti. Saimniecību ģeogrāfija no Somijas dienvidrietumiem līdz ziemeļu reģioniem.

Piedalījās pārstāvji no “The Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners” (MTK) <https://www.mtk.fi/web/en> jeb “Lauksaimniecības ražotāju un mežu īpašnieku centrālās apvienības”. Uzņēmuma “Apetit” tirdzniecības daļas pārstāvis, minerālmēslu un tehnikas tirdzniecības uzņēmuma “Suomen Nestelannoite Oy” pārstāvis, žurnāla “Puutarha&Kauppa” jeb “Dārzs&Veikals” žurnāliste.

Latvijā mācības organizēja: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Pierīgas birojs; lektori: LLKC Cēsu birojs; LLKC Pierīgas birojs, LLKC vecākais speciālists dārzkopībā Māris Narvils, z/s “Bračas”, “Zilītes”, “Pīlādži”, KS “Baltijas dārzeni”, SIA “Ezerkauliņi Agro”, “MārLapiņi”, IK “Dabas gardumi”. 



Kristīne RAGAINE-VOLNIANSKA,
LLKC Pierīgas biroja vadītāja
e-pasts:
kristine.ragaine@llkc.lv
tālrunis: 67973491

DĀRZKOPĪBA

CITĀDĀ AUGĻKOPĪBA ZVIEDRIJĀ

Sajā sezonā bija tā lieliskā iespēja konsultantu mācību programmas ietvaros vairot zināšanas, apmeklējot Zviedriju. Lai arī Zviedrijas dārzkopība nevar lepoties ar īpašiem panākumiem, tomēr izrādījās, ka Martina Lundkvista saimniecība bija tā, kas deva ieskatu nosacītā nākotnē.

Bioloģiskās dārzkopības tālākā attīstība ir tādās kā krustceļās. Viens ir virziens, kas ir saistīts ar intensīvu zemes izmantošanu, plašu tehnikas izmantošanu, pielietojot maksimālu nepieciešamo augu barības vielu daudzumu un augu aizsardzības līdzekļus. Augļu dārzos nepieciešamo smidzinājumu skaits, vismaz ārvalstīs, bioloģiskajās saimniecībās pietuvojās konvencionālo smidzinājumu skaitam, ko noteikti nevar uzskatīt par optimālu risinājumu bioloģiskajiem augļu dārziem. Tāpat intensīvā augsnes apstrāde ir saistīta ar nopietniem augsni degradējošiem riskiem un paaugstinātu erozijas iespējamību gan vēja, gan ūdens ietekmē. Būtībā metodes ir krietni līdzīgas integrēti un konvencionāli strādājošām dārzkopības saimniecībām. Noteikti neesmu šī virziena dārzkopības piekritējs, bet būs saimniecības, kas izvēlēsies tieši šo attīstības virzienu.

Es esmu otra virziena piekritējs, kur audzētāji nedzenas pēc maksimālās peļņas, bet gūst labus rezultātus, maksimāli domājot par augsnes auglības paaugstināšanu, bioloģiskās daudzveidības veicināšanu, visbeidzot izmantojot mājdzīvnieku dotās iespējas. Būtībā tā ir reģeneratīvā lauksaimniecība. Tieši vairāku nozaru integrēšana kopā ir tas ceļš, kas var dot stabilus ienākumus saimniecībai, dažādojot realizējamus produktus. To var nodrošināt agromežsaimniecības ienākšana dārzkopībā. Agromežsaimniecība ir ilgtspējīga (jaukta) cilvēka apzinātu darbību zemes izmantošanas sistēma, apvienojot viengadīgās lauksaimniecības kultūras ar daudzgadīgajām (kokiem un krūmiem) vai un mājlopiem, gan vienlaikus telpiski sakārtoti, gan secīgā maiņā, palielinot tās ekonomisko vērtību un ekoloģisko nozīmi. Mežsaimniecības un lopkopības ienākšana dārzkopībā dod jaunas un inovatīvas iespējas saimniekot, nodrošinot stabilu un pārliecinošu saimniecības

attīstību. Tieši tāda bija Martina Lundkvista saimniecība Zviedrijā.

Metodes, kas aizgūstamas no agromežsaimniecības

Šajā stāstā daļā apskatīsim tieši tās metodes, kas tiešā veidā nāk no agromežsaimniecības un ir sekmīgi izmantojamas dārzkopībā.

Mājlopu ganīšana augļu dārzos.

Pirmajā brīdī varbūt šķiet, – kas tā par niekošanos, taču paskatīsimies dziļāk, ko tieši mājlopi augļu dārzā spēj izdarīt. Kā sīko, tā lielo mājlopu izmantošana augļu dārzu noganīšanā dod sekojošus sekmīgus risinājumus.

Barības sagādāšana mājlopiem.

Tas ir ļoti darba un resursu ietilpīgs pasākums, kas ir viens no svarīgākajiem darbiem visas sezonas garumā. Pat, ja mājlopi tikai daļēji nodrošina sevi ar nepieciešamo zāles barību, tas ir milzīgs atspazds saimniekošanā. Zāle lopam ir lētākā un veselīgākā barība.

Mājlopu veselība. Rūpējoties par augu bioloģisko daudzveidību augļu dārzā, ļaujot noteiktām zālēm un augiem izsēties vai izsēt arī speciāli, var nodrošināt bagātīgu “aptieku” lopiem. Dzīvnieki instinktīvi spēj izvēlēties augus savām specifiskajām vajadzībām. Rezultātā ir ietaupīti līdzekļi veterināra pakalpojumiem un mazāk lietoti medikamenti.

Nav nepieciešama applāušana.

Rindstarpās un arī apdobēs augošo zāli noganot, izpaliek tehnikas izmantošana applāušana. Apdobes zonas plāvēji vispār ir ļoti specifiski un nav nekādi lēti. Tādā veidā ir iespējams ietaupīt uz specifiskās tehnikas iegādi, degvielu un, protams, visdārgāko resursu – laiku. Martina saimniecībā šim nolūkam tika izmantotas aitas. Ir tādi piemēri arī Latvijā.

Kaitēkļu vairošanās cikla pārtraukšana. Pastāv iespēja mājlopu darbību noteiktā platībā arī kombinēt. To gan neizmantoja konkrētā saimniecība, bet ļoti veiksmīgi pēc aitu ganīšanas var ganīt vistas. To dabisko vēlmi kašāties izmanto kaitēkļu ierobežošanai. Sevišķi efektīvi ir vistas palaist periodos, kad kaitēkļi krīt lejā no augļu kokiem, lai iekūņotos. Kaitēkļu kūniņas ir vistu iemīļota barība.

Mēslošana. Ietaupa pat divas pozīcijas – gan mēslojumu, gan mēslojuma

izkliedi. Organiskais mēslojums, kas veidojas pēc aītām un vistām, ir ļoti efektīvs labai augļu koku augšanas nodrošināšanai. Vistas vienlaikus ir gan efektīvas mēslojuma radītājas, gan citu kūtsmēsļu sekmīgas izklienētājas, tādā veidā padarot efektīvāku organiskā mēslojuma izmantošanu. Viena vista dienas laikā spēj pārbaudīt (izkašāt) 4,5 m² lielu platību. Tāda kūtsmēsļu izklienē nodrošina, ka lopi nākamajā reizē ēdīs zāli nešķirojot.

Ražas novākšana. Vienmēr, ražu vācot, veidojas nestandarta produkcija, kuru vākt nav pārāk izdevīgi, cena zema un lieks darba patēriņš. Tad, lūk, nestandarta āboliem nokrītot lejā, tos labprāt notiesās mājdzīvnieki.

Noganišanas organizēšana. Konkrētajā saimniecībā elektriskais gans bija novilkts divos augstumos. Vistas var ievietot mobilajā mājīnā ar nakšpošanas būdu, kuru katru dienu pārvieto. Ja noganišanu ir vēlme uzsākt jau pirmajā gadā, tad nāksies parūpēties par katra augļu koka individuālo aizsardzību. Vislabāk ir izmantot stumbra aizsargus. Piemērotākie ir caurumoti elastīgi plastikāta materiāli, kurus atritina un pieliek pie stumbra, palaižot valā tie, ritinoties atpakaļ, aptinas ap stumbru. Otrs, mazliet sliktāks variants ir gofrētu cauruļu izmantošana. Tās ik pa laikam nāksies pārbaudīt, vai nav iemājojušas skudras.

Otra agromežsaimniecības metode, kura iedzīvīnāta Martina saimniecībā, ir aleju dārzkopība vai kultūraugu audzēšana slejās. Šajā reizē parunāsim par ilggadīgo stādījumu daļu, kas atdala šīs slejas. Augļu koku kultūras, šajā saimniecībā tās bija ābeles un plūmes, bet ir iespējamas arī citas – kā bumbieres un ķirši, tiek audzēti paplašinātā apdobē – platums ap 4–5 m. Tajā tāpat tiek audzēti krūmogulāji, kā arī bija iestādīta tauksakne un citi aromātiskie augi.

Bioloģiskā daudzveidība. Platības vienībā audzējot vairākas sugas, mēs veicinām kā mikrobioloģisko, tā makrobioloģisko daudzveidību. Pirmā veidojas kā augsne, tā arī virs zemes, otrā – virs zemes. Tādā veidā tiek mazināta iespēja masveidā savairoties dažāda veida kaitīgiem organismiem. Tieši monokultūru audzēšana ir viens no pamata iemesliem, kāpēc kaitīgie organismi spēj savairoties masveidā. Šajā slejā bija izvietoti putnu būriši, piesaistot dažādas putnu sugas, kas arī mazina iespēju dažādu kaitēkļu izplatībai, šajā gadījumā apkalpojot ne tikai ilggadīgās kultūras, bet arī dārzeņus. Nozīmīgs faktors ir kukaiņu piesaiste šai platībai, kas kalpos gan kā kaitēkļu ierobežotāji, gan daļēji kā barības bāze putniem. Derīgie kukaiņi var būt nozīmīgi kaitēkļu ierobežotāji.

Mikroklimata veidošana. Apstākļos, kad reģionā var tikt novērotas dažādas meteoroloģiskās anomālijas, mikroklimata veidošana saimniecībā ir katra paša saimnieka rokās. Ilggadīgo stādījumu slejas ir šķērslis valdošajiem vējiem. Rezultātā veidojas labāki apstākļi dārzeņu augšanai un attīstībai. Platībā labāk saglabājas mitrums un tiek nodrošināta augstāka temperatūra, kas sekmē straujāku dārzeņu augšanu.

Preterozijas ietekme. Nav noslēpums, ka lielajos lauku masīvos arī Latvijā tiek novērota vēja un nereti arī ūdens radītā erozija. Šādu ilggadīgo stādījumu joslas kavē vēja ieskriešanos un palēnina tā ātrumu. Tas nozīmē, ka augsne tiek pasargāta no fiziskās degradācijas.

Risku dažādošana. Būtiski, ka šādu praksi ieviešana dod arī finansiālu labumu, jo no platības vienības tiek iegūta dažādāka dārzkopības produkcija, kas dod ienākumus dažādos laikos un palielina saimniecības stabilitāti, ļaujot izlīdzināt gada griezumā kā resursu, tā darbaspēka patēriņu. 



Māris NARVILS,
LLKC vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts:
maris.narvils@llkc.lv
tālrs. 29609943

VID INFORMĀCIJA

NO SALNĀM UN SAUSUMA CIETUŠAJIEM LAUKSAIMNIEKIEM PIEEJAMI ATVIEGLOTI NODOKĻU NOMAKSAS NOSACĪJUMI

VID aicina lauksaimniekus, kuri pavasara salnu un sekojošā ilgstošā sausuma dēļ saskaras ar grūtībām, izmantot iespēju saņemt nodokļu termiņa pagarinājumu, kā arī pagarinātajiem maksājumiem – atbrīvojumu no nokavējuma naudas. Lai saņemtu pilnīgu atbrīvojumu no nokavējuma naudas, svarīgi pieteikties savlaicīgi.

Šī gada pavasara salnas un vasaras ilgstošais sausums ir sasniedzis dabas katastrofas mērogu, tā 13. jūlijā lēma valdības Krīzes vadības padome. Tāpēc cietušajiem lauksaimniekiem ir pieejams valstī noteiktais atbalsts pakāpeniskai un ilgākai nodokļu nomaksai bez nokavējuma maksājumiem. Nodokļu maksājumus ir iespējams sadalīt pa daļām un maksāt līdz pat gada garumā. Turklāt būtiski, ka šiem pagarinātajiem maksājumiem ne-

tiek piemērota nokavējuma nauda.

Pagarināts ir arī laiks, kurā iespējams pieteikties termiņa pagarināšanai. Ja parasti tas jāizdara 15 dienu laikā no dienas, kad iestājas maksājumu termiņš, tad no dabas katastrofas cietušie lauksaimnieki ar lūgumu pagarināt maksājumu termiņu var vērsties VID arī vēlāk.

Tas nozīmē, ka arī tie lauksaimnieki, kas ar grūtībām veikt maksājumus saskārās jau pavasarī un maksājumus nav veikuši, nav zaudējuši iespēju saņemt dabas katastrofu laikā piemērojamos atvieglotos nosacījumus. Pašlaik vērsties VID, arī ilgāk neveiktiem maksājumiem iespējams saņemt pagarinājumu līdz pat 12 mēnešiem un turpmāk tiem netiks piemērota nokavējuma nauda.

Vienlaikus VID aicina nekavēties un, saskaroties ar grūtībām, vērsties VID tūlīt – līdz dienai, kad iestājas nodokļu

samaksas termiņš. Pēc iespējas ātrāka vērsšanās VID ir svarīga, lai pēc iespējas samazinātu vai pilnībā nepieļautu nokavējuma naudu. No dienas, kad iestājas nodokļa samaksas termiņš, līdz dienai, kad VID saņem iesniegumu ar lūgumu pagarināt termiņu, nesamaksātajai summai tiek piemērota nokavējuma nauda un šo nokavējuma naudu saskaņā ar likumu “Par nodokļiem un nodevām” lauksaimniekam būs pienākums nomaksāt.

Pieteikumus nodokļu samaksas termiņa pagarinājumam var ērti iesniegt tiešsaistē Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS). Tas izdarāms sadaļā “Dokumenti/Sagatavot dokumentu/No veidlapas/Iesniegumi/Iesniegums samaksas termiņa pagarinājuma piešķiršanai”. Iesniegums ir noformēts kā anketa, kurā jānorāda prasītā informācija. 

VID informācija

LAUKU ATTĪSTĪBA

JĀNIS ULMIS NODOD SAVU FITOBIZNESU PAŠĀ IZRAUDŽĪTIEM PĒCTECĪEM

Limbažnieka Jāņa Ulmja veselības augu kolekcija, lekcijas, zaļie kokteiļi, bet īpaši – viņa gatavotie fitopulveri – ir pazīstami Latvijas malu malās.

Pirms padzīt gadiem par Jāņa nodarbi un netradicionālo biznesu rakstīja teju vai katrs Latvijas žurnāls. Ap vasaras Saulgriežiem, kad sarunas temats par Latvijas dabā esošajiem augiem kļuvis īpaši aktuāls, žurnālisti no dažādiem medijiem gandrīz kā spītoja ap Jāni. Gadu gaitā pie viņa, individuālā komersanta-mājrāzotāja, Limbažu pagasta *Lādes Avotiņos* iegriezās ne mazums tūristu grupu. Cilvēkiem arvien ir liela interese par alternatīvo lauksaimniecību un netradicionālo tautas medicīnu, turklāt daudzi no interesentiem kļuvuši par pastāvīgajiem klientiem, kuri savas veselības uzturēšanai regulāri pasūta un atbilstoši kaitei iegādājas dažādo augu maisījumu pulverus. Pieprasījums pēc tiem arvien ir lielāks, nekā spēja visiem pasūtījumu nodrošināt.

Atklāj brīvdabas ekspozīciju Lādes ezera krastā

Zīmīgi, ka savu komercdarbību limbažnieks uzturējās slīktās veselības dēļ. Kā vēsturnieks un Limbažu muzeja direktors viņš savulaik pētniecībai izvēlējās tēmu "Fitoterapija: vēsture un mūsdienu pieredze". Par augiem muzejā tapa vairākas izstādes. Pavadoot daudzas stundas ar dažādiem izziņas avotiem, atklājās jauna, suģestējoša pasaule. Īpaši pārsteigts viņš jūtas, kad, sekojot iegūtajai informācijai, tiešām izveidojas. Pirmie panākumi vedināja pašmācības studijās doties arvien dziļāk un dziļāk, līdz mājrāžošanu vairs nevarēja apvienot ar darbu muzejā, un viņš no tā aizgāja.

Nesen J. Ulmis pārsteidza savus uzticamos fanus. Daudzi saņēma ielūgumus uz jauna veselības augu dārza atvēršanu, kas tagad iekārtots citviet – Lādes ezera ciematā, gleznainā vietā, Lādes ezera krastā. Apskates laikā plašākai publikai kļuva zināms, ka mājrāzotājs savu brīvdabas kolekciju reizē ar pieredzi un ļoti nopietnām zināšanām par augu īpašībām un to izmantošanu nodod Vīdauksu ģimenei un viņu palīgiem. Uz izbrī-



Foto: Jaurīte Legzdīņa

**Artis Vīdauksis, Jānis Ulmis un
Aija Vilčinska jaunajā Lādes ezera
dārzā, Lādes ezera krastā**



Interese, spēks, atbildība un aizrautība

Medicīnas māsa Sandra Vīdauksa, tāpat kā viņas draudzenes Aija Vilčinska un Ildze Magone, jau ilgu laiku ir J. Ulmja klientes un veiksmīgi lieto viņa veselības augu pulverus. Reiz Jānis paaicināja klientes uz talku savā dārzā. Strādāja arī abi Sandras dēli Artis un Valters. Kad namatēvs vadījis kārtējo ekskursantu grupu, viņš viesiem norādījis uz brāļiem un noteicis, ka viņi būs nākamie ekspozīcijas saimnieki. Talciniekus to vispirms uztvēruši kā joku, bet Jānis bija saskatījis potenciālu: Sandras medicīniskā izglītība un atbildības sajūta, jauniešu fiziskais spēks un aizrautība. Dzirkstelīte ilgāku laiku gruzdējusi ģimenes prātos, līdz uzsvirkstējusi liesmiņā. Artis saņēmis un braucis pie Jāņa uz nopietnu sarunu. Tagad skaidrs, ka viņš būs jaundibināmā uzņēmuma *seja*. Lai gan puisim ir darbs Rīgā, viņš izšķīrās pieņemt J. Ulmja piedāvājumu. Par dažādām biznesa iespējām Artis jau kādu laiku bija lauzījis galvu, bet it kā pa jokam izteiktais priekšlikums iekrita rokās un radīja apvērsumu gan pašam, gan viņa jaunākajam brālim Valteram un mammai Sandrai. Lādes ezera centrā atrodas ģimenes dzimtas īpašums. Vispirms viņš sevi pārbaudījis fiziskajā darbā –

► 11. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 10. lpp.

zemes rakšanā, dobru ierīkošanā, ravēšanā. Iedzīvoties tulznās, bet pie melnā darba pacietība nav izsīkusī, drīzāk otrādi. Tad sākuši prāt, kā iekārtoties, un mammas draudzene Aija brīvdabas ekspozīcijas izvietojumam piedāvājusi savu plāviņu ezera krastā. Pērnavasar to aparūši, iestrādājuši kūsmēslus, bet rudenī vairāk nekā 300 nosaukumu augu no *Avotiņiem* pārveduši un pārstādījuši Lādezerā. Artis tagad visu brīvo laiku velta dārzam un pārstrādes nodrošināšanai. Top kalte, viņš sapratis, ka pie brīvdabas ekspozīcijas pagaidām jāuzstāda vismaz telts, kur tūristiem, potenciālajiem klientiem, satikties ar dārza saimniekiem. Vienlaikus gādā arī par uzņēmuma juridiskajiem jautājumiem un briedina nākotnes idejas. Palīdz ģimene, radi un draugi.

Sandrai patīk strādāt ar augiem, tāpēc ierīkojusi un eksperimentē ar savu permakultūras dārzu, kur audzēšanai izmanto salmus. Aijai uzticēts aprūpēt augus jaunajā dārzā un viņa to dara ar lielu patiku, jo senāk pati apguvusi dziedniecību. "Svarīgākais ir tas, ka Jānis mums nodod unikālas zināšanas un ilgos gados apgūto pieredzi. Ar apbrīnu un cieņu arvien vērtējam viņa uzņēmību un izvēli. No sirds priecājos, ka tieši mēs baudām viņa uzticību," spriež Aija. Zināms, ka biznesa *precībās* uz *Lādes Avotiņiem* braukušas vairākas interesentes. Redzot, ka darbs patiesībā ir sviedriem klāts, fiziski smags, arī vienmuļš un nefīrs, visas tomēr *notinušās*. Kāds par varītēm gribējis visu ražotni pārvest uz Portugāli. Par laimi, nav izdevies.

Nepieciešami stipri nervi un zaļie īkšķi

Pret saviem mācekļiem J. Ulmis ir ļoti prasīgs un nereti brīnās par Arta stiprajiem nerviem skrupulozo piekasišanos izturēt. Pagaidām viņiem nav savas laboratorijas, tāpēc visi smalkie darbi vēl notiek Lādē pie Jāņa. Turp aizved drogas, pats mājražotājs tās izkaltē, pēc tam Valters katru sastāvdaļu trīs reizes sasmalcina, līdz notiek augu dozēšana

Šāda nodarbe ļauj ne vien izdzīvot, bet arī uzkrāt

un fasēšana. Jānis uzsver – pulveri top, izmantojot aktīvo vielu daudzveidību, lai organismā ik dienu nonāktu ieteiktās 59 minerālvielas, vairāk nekā 16 vitamīnu, 12 galvenās aminoskābes un 3 galvenās taukskābes. Mūsdienās ar pārtiku to vairs neizdodas uzņemt, bet fitopulveri apgādā ar galveno, kas cilvēkam vajadzīgs. No augu daudzveidības organisms pats izvēlas, ko sev paņemt.

Līdz šim viņš uzstājis, ka viss jā dara kopā un katram jaunās komandas dalībniekam jāuzņemas tā atbildība, kādu vienmēr izjutis pats. "Kopš fitoaugu pulveri nonākuši tirgū, esmu saņēmis neskaitāmus "paldies", bet nevienu kritisku atsauksmi. Pagaidām viņiem daudz palīdz, bet domāju, ka būs labi," viņš saka ar cerīgu noskaņu.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra Limbažu biroja vadītājs Aigars Legzdīns atceras, ka pirms vairākiem gadiem J. Ulmis veiksmīgi startēja *LEADER* konkursā un ieguva līdzekļus biznesa paplašināšanai. Viņš spriež, ka ārstniecības augu audzētāju Latvijas laukos ir salīdzinoši daudz, taču nav gadījies dzirdēt, ka vēl kāds gatavotu fitopulverus. Būtu žēl, ja fundamentālais darbs aprautos. "No pieredzes zinu, ka dažkārt lauksaimnieku ģimenēs grūti vienoties par pēctecību, izceļas pat strīdi, bet Jānis uzticas svešiem cilvēkiem. Jūtu, viņš visu ir izvērtējis un rīkojas godprātīgi," vērtē A. Legzdīns.

Vidausku ģimenē un visā Lādezerā dārza grupā jau nolemts, ka investīcijas lekciju zāles tapšanai centīsies piesaistīt no ES struktūrfondiem. Tiklīdz rudenī izsludinās pieteikšanos *LEADER* konkursam, Artis tajā piedalīsies. Viņam arī radusies jauna iecere par dīgstu pulveriem, tikai ļoti uzmanīgi jāizvēlas godīgi ražotāji, kuri dīgstus pārstrādei piegādās.

Veselības augi pirmajā vasarā pēc pārceļošanas zaļo, zied un priecē gan jaunos saimniekus, gan apmeklētājus. Pie katras grupas ir norādes ar nosaukumu un cipari, kurām no 25 veselības programmām (vai kaitēm) tie izmantojami. Dārkopei Aijai šķiet, ka Dieviņš no augšas līdzējis visam tik skaisti augt. Sausajā laikā dārzs laistīts vien dažas reizes. Jānis gan spriež, ka ar augiem visu var sarunāt un, ja palīdz, pat kalme labi icaugusies dobē. Kopskats ir fantastisks. Lādes ezers un netālā avotu birzīte, kur urgās iztek pavisam vēss, tīrs, slāpes remdējošs ūdens, piešķir īpašu valdzinājumu. Skaistāku vietu relaksācijai būtu grūti atrast, tomēr pašam idejas tēvam, dzirdot tādas atsauksmes, iebildums. Viņš norāda, ka izaudzētais ir derīguma, bet ne skaistuma dārzs.

Daļa kultivētās teritorijas aizaudzēta ar nezālēm, jo dziedniecībā noder arī tās, tomēr visi apmeklētāji allaž tiek brīdināti neko neplūkt un neēst. "Dažkārt robeža starp veselīgo un indīgo ir ļoti trausla. To nedrīkst pārkāpt," brīdina saimnieki. Daudz augu pārstrādei vēl tiek vākti ekspedīcijās pie ezeriem, plāvās u. c. Komersants neslēpj, ka tāda nodarbe ļauj ne vien izdzīvot, bet arī uzkrāt. Ja labi ieskatās, var manīt, ka pašam un pārējiem darboņiem īkšķi iekrāsojušies zaļi. Visticamāk, tie viņus vieno. 

Gunita Ozoliņa



MEŽSAIMNIECĪBA



Meža konsultāciju pakalpojumu centrs (MKPC) Valsts Kopējās lauksaimniecības politikas tīkla ietvaros visa gada garumā organizē seminārus meža īpašniekiem un citiem interesentiem.

Liels prieks redzēt un apzināties, ka daļu no savas dzīves meža īpašnieki velta, dodoties uz mūsu rīkotajiem semināriem un nereti, mērojot ceļu pāri visai Latvijai.

Lai semināri būtu interesanti un kvalitatīvi, par to rūpējas profesionāli darbinieki – MKPC nodaļu mežsaimniecības konsultanti sadarbībā ar Latvijas Valsts mežzinātnes institūtu “Silava”, Valsts meža dienestu, Dabas aizsardzības pārvaldi un citām kompetentām iestādēm.

“Bieži gadās, ka seminārs nespēj vien beigties, jo dalībnieki lektorus notur ar daudziem jautājumiem, un lielākā daļa dalībnieku ar interesi noklausās visas atbildes,” stāsta Inese Ozoliņa, MKPC Sēlijas nodaļas mežsaimniecības konsultante.

Semināra sagatavošana ir darbietilpīgs process, kurā tiek apzinātas meža īpašnieku problēmas, saimniekojot savos meža īpašumos.

PVD AICINA ZIŅOT PAR ATRASTĀM BEIGTĀM MEŽA CŪKĀM

Klāt augusts – beidzies koku jauno dzinumu augšanas laiks. Noziedējušie augi nobriedina augļus un piemērotos apstākļos aug sēnes.

Mežs ar savām veltēm pievilina ogotājus, sēņotājus un ikvienu dabas mīļotāju.

Savukārt laukos nobriest labība. Labības laiks rada draudus straujai Āfrikas cūku mēra (ĀCM) izplatībai, tāpēc Pārtikas un veterinārais dienests (PVD) aicina, dodoties dabā, būt vērīgiem un, pamanot beigtu meža cūku, netuvoties tai, bet nekavējoties ziņot dienestam, zvanot pa tālruni 29394696.

Par informāciju, kas ļauj identificēt precīzu beigtās meža cūkas atrašanās vietu, ziņotājs saņem 50 eiro.

INFORMATĪVI UN IZGLĪTOJOŠI SEMINĀRI MEŽA ĪPAŠNIEKIEM

Semināra dalībniekus vieno tas, ka ir iespēja apmainīties ar informāciju, kā arī dalīties apsaimniekošanas pieredzē. Ikvienam meža īpašniekam ir svarīgi dzirdēt piemērus, dalīties viedokļos un apzināties, ka viņa problēmas meža apsaimniekošanā nav unikālas.

“Semināros, uz klausot dalībniekus, izvērtēju nepieciešamību pēc informācijas par viņus interesējošiem jautājumiem, piefiksēju vajākos posmus, par kuriem būtu nepieciešama papildu informācija. Tā rodu idejas jaunu semināru tēmām un norises vietām,” stāsta **Agrita Šenberga**, MKPC Dienvidkurzemes nodaļas vecākā mežsaimniecības konsultante.

Novērtējam lektoru profesionālo ieinteresētību, daloties ar padomiem un sniedzot atbildes uz konkrētiem jautājumiem. Kopīgi iztirzājam reālas situācijas pēc pieredzes, kopīgi rodam atbildes uz dalībnieku jautājumiem.

Semināri tiek rīkoti par jauniem meža nozarē, likumdošanā, dažādu metodiku skaidrošanā, projektu izstrādē u. c.

Nereti meža īpašniekam ir nepieciešams atnākt uz semināru, lai gūtu apstiprinājumu savai pareizai vai nepareizai darbībai mežā un iegūtu papildu

izzinošos informatīvos materiālus.

Meža īpašnieki uzsver, ka viens no vērtīgākajiem ieguvumiem ir to likumu izskaidrošana, kurus nav iespējams izprast pašu spēkiem. Pēc katra semināra izanalizējam, kas bija labs, kādas zināšanas ir iegūtas, apkopojam informāciju, varam palūkoties uz savu darbu arī no malas. Ja īpašnieki aiziet apmierināti, esam gandarīti.

Aicinām uz semināriem visā Latvijā

Aicinām uz semināriem jaunos meža īpašniekus, kā arī tos, kuri jau ieguvuši zināšanas un pieredzi. Semināros valda mierīga un harmoniska gaisotne, ik reizi esam priecīgi satikties un redzēt arī jaunas sejas. Cenšamies, lai pasniegšanas maniere ir viegla, visiem saprotama, lai ikviens bagātinātu savu zināšanu krājumu.

Uzzināt par plānotajiem semināriem var interneta vietnē www.mkpc.llkc.lv, sadaļā – Semināri meža īpašniekiem.



NOVĒROJAMA ALKŠŅU LAPU BRŪNĒŠANA

Šogad, iespējams, katrs būs pamanījis neierasti brūnās alkšņu lapas, kad tām būtu jābūt zaļām.

Lapu brūnēšanu izraisa alkšņa zilā lapgrauža (*Agelastica alni*) un alkšņa zaļā lapgrauža (*Melasma aenea*) kāpuri. Šie abi lapgrauži ir augēdāji un nav bīstami cilvēkam. Kokiem tie nenodara neatgriezeniskus bojājumus, un meža īpašniekiem, pamanot alkšņu lapu bojājumus, nav nepieciešams veikt aizsardzības pasākumus.

Satraukumam nav pamata, iespējams, ka jau tuvākajā laikā alkšņi izdzīs jaunas lapas, vēlākais – nākamajā pavasarī.



Foto: MKPC arhīvs

BRISELES
GAITEŅOS

ZIŅOJUMS: EIROPAS LAUKSAIMNIEKU NÓTURĪBA APDRAUDĒTA

Eiropas Komisijas publikotajā īstermiņa perspektīvas ziņojumā par lauksaimniecības tirgiem norādīts, ka lauksaimniekiem joprojām jāsamazina ar dažādām grūtībām – augstām izejvielu cenām un zemām atsevišķu produktu iepirkumu cenām, kā arī nelabvēlīgiem laikapstākļiem, kas apdraud viņu saimniekošanas noturību, tomēr perspektīvā redzami uzlabojumi.

Piemēram, mēslošanas līdzekļu cenas samazinājušās pēc dabasgāzes cenu krituma. Lai gan ES pārtikas inflācija joprojām pārsniedz vispārējo inflācijas līmeni, tā sāk stabilizēties.

Lauksaimniekus ietekmēja nelabvēlīgi laikapstākļi pavasarī – sausums, lietus deficīts vai pārmērīgs nokrišņu daudzums, kas izraisīja aizkavētu ziedēšanu, vēlu sēšanu, palielinātu kaitēkļu risku vai samazinātu ūdens pieejamību līdz pilnīgai ražas iznīcināšanai atsevišķos ES reģionos.

Izejvielu izmaksu pieaugums, kas novērots pēc Krievijas uzsāktā kara Ukrainā, palēninās un pat sāk kristies. Tomēr tās joprojām ir krietni virs vidējā līmeņa. Daži lauksaimnieki joprojām izjūt finansiālu spiedienu un naudas plūsmas grūtības.

ES vispārējā makroekonomiskā situācija joprojām ir saistīta ar nelīdzsvarotību un nenoteiktību. Paredzams, ka inflācija Eirozonā 2023. gadā sasnies 5,4%, pārtikas inflācijai esot 39% no kopējā cenu pieauguma patērētājiem. Tas turpina ietekmēt patērētāju lēmumus par pirkumiem, gūstot labumu mazumtirgotāju zīmoliem un lētākiem produktiem,

kas ietilpst vienā kategorijā, piemēram, priekšroka tiek dota mājputnu nevis liellopu gaļai. Piena produktus, svaigus augļus un dārzeņus un bioloģiskos produktus turpina ietekmēt vajāks pieprasījums. Īpaši grūti ir bijis vīna nozarei, jo ir samazinājies vīna patēriņš, īpaši sarkanvīnam un sārtvīnam.

Laukaugi un specializētās kultūras

ES graudaugu un eļļas augu sēklu ražošana varētu pieaugt 2023./2024. gadā, attiecīgi par 5 un 8%. ES labības eksports varētu turpināt pieaugt par aptuveni 6%. Sagaidāms, ka ES labības imports, jo īpaši no Ukrainas, samazināsies par 35% no vēsturiski augstā līmeņa 2022./2023. gadā. Tas ir saistīts ar notiekošo darbu, lai uzlabotu loģistikas ķēdes un infrastruktūru Ukrainas importam, kā arī ar lielāku ES iekšzemes ražošanu. Līdzīga tendence gaidāma rapšu un saulespuķu sēklu importam.

Cukura nozare piedzīvo rekordaugstas cenas, un tiek lēsts, ka ES baltā cukura ražošana 2022./2023. gadam būs par 12% zemāka salīdzinājumā ar 2021./2022. gadu. Tā rezultātā ES cukura imports varētu palielināties. ES produkcija varētu palielināties nākamajā tirdzniecības gadā ar sagaidāmo pieaugumu par 15,5 miljoniem tonnu, neskatoties uz vēlu biešu sēšanas kampaņas sākumu. Cukura patēriņš ES joprojām ir stabils, neskatoties uz augstajām cenām.

Dzīvnieku izcelsmes produkti

Nemot vērā zemākas vidējās svaigpiena cenas un augstas izejvielu izmaksas, ES piena piegādes 2023. gadā va-

rētu būt par 0,2% mazākas nekā pērn, jo vasarā, visticamāk, paaugstināsies kaušana, lai līdzsvarotu finansiālo situāciju saimniecību līmenī. Dažas agrāras pazīmes jau ir novērotas dažās ES valstīs.

ES sausā vājpiena pulvera, sviesta un sūkalu produktu eksports no 2023. gada janvāra līdz martam pieauga attiecīgi par 33; 11 un 5%. Tas ir saistīts ar ES piena produktu cenu kritumu un to konkurētspējas pieaugumu salīdzinājumā ar galvenajiem konkurentiem globālā tirgū.

Gada pirmajā ceturksnī ES liellopu gaļas ražošana samazinājās par 3,7%, un šogad sagaidāms, ka tā samazināsies par 1,8%. Zemāks liellopu gaļas piedāvājums turpina uzturēt augstas ES liellopu gaļas ražotāju cenas. Liellopu gaļas patēriņš ES turpina samazināties un būs par 1,7% mazāks nekā pērn, sasniedzot 10 kg uz vienu iedzīvotāju.

Mazais nokauto cūku skaits ES tirgū turpina uzturēt augstas cūku cenas, kamēr pieprasījums ES joprojām ir augsts. Tomēr cūkgaļas patēriņš uz vienu iedzīvotāju ES varētu samazināties un 2023. gadā varētu būt aptuveni 30,4 kg.

Atšķirībā no norisēm liellopu un cūkgaļas nozarēs, kuras cieš no reproduktīvo ganāmpulku samazināšanās un joprojām augstām izejvielu izmaksām (galvenokārt barība), ES mājputnu gaļas ražošana 2023. gadā varētu pieaugt par 2,4%. Mājputnu gaļas patēriņš ES uz vienu iedzīvotāju varētu pieaugt par gandrīz 1 kg. Paredzams, ka tas pilnībā nekompensēs zaudējumus cita veida gaļai, un tādējādi kopējais ES gaļas patēriņš 2023. gadā varētu samazināties par 0,7 kg (-1%).

EIROBAROMETRS: PĀREJAI UZ ZAĻO EKONOMIKU JĀNOTIEK ĀTRĀK

Lielākā daļa eiropiešu uzskata, ka klimata pārmaiņas ir nopietna problēma, ar ko saskaras pasaule (93%), liecina jūlijā publicētā Eirobarometra aptauja.

Vairāk nekā puse aptaujāto eiropiešu uzskata, ka ir jāpārrauga pāreja uz zaļo ekonomiku (58%), ņemot vērā enerģijas cenu lēcienus un bažas par

gāzes piegādēm pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā. No ekonomiskā viedokļa 73% eiropiešu piekrīt, ka klimata pārmaiņu radītā kaitējuma izmaksas ir daudz augstākas nekā investīcijas, kas nepieciešamas zaļai pārejai. Trīs ceturtdaļas (75%) eiropiešu piekrīt, ka rīcība klimata jomā radīs jauninājumus.

Lielākā daļa ES iedzīvotāju jau veic individuālus pasākumus klimata jomā (93%) un apzināti veic ilgtspējī-

gas izvēles savā ikdienas dzīvē. Tomēr uz jautājumu, kurš ir atbildīgs par klimata pārmaiņu novēršanu, iedzīvotāji uzsvēra, ka ir nepieciešamas citas reformas, lai papildinātu individuālo rīcību, norādot arī uz valsts valdību (56%), ES iestāžu (56%) un uzņēmumu un rūpniecības (53%) atbildību.

Pēc AG-Press.eu materiāliem informāciju sagatavoja **Iveta Tomšone**, LLKC Apgāda vadītāja

Terminš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.

		Termiņš	Augusts											Septembris											Oktobris										
			1	7	14	15	16	17	20	21	22	23	24	25	31	1	2	7	14	15	16	18	20	21	22	23	24	25	31						
Platību maksājumi	Lauku attīstības programmas pasākumi	Bezprocentu īstermiņa aizdevums no lgt-spēju sekmējoša ienākumu pamatatbalsta																																	
		Abtalsts gados jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsāšanai																																	
		Abtalsts ieguldījumiem mazajās lauku saimniecībās																																	
		Abtalsts ieguldījumiem materiālajos aktīvos lauksaimniecības pakalpojumu otrā līmeņa kooperatīvajām sabiedrībām jeb kooperatīvo sabiedrību apvienībām pilna nozarē																																	
Grāmatvedība un nodokļi	Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)	Abtalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās pūtnikopības vai cūkkopības nozarēs																																	
		PVN mēneša (ceturkšņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																																	
	Nodokļa samaksas termiņš																																		
	Mikrouzņēmumu nodokļa deklarācija																																		
	Nodokļa samaksas termiņš																																		
	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	Atskaites iesniegšanas termiņš un nodokļa maksāšanas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJAJIEM																																	
	Nodokļa samaksas termiņš - PAŠNODARBINĀTAJAJIEM																																		
	Termiņš 2023. gada 4. ceturkšņa ienākuma prognozēšana PAŠNODARBINĀTAJAJIEM																																		
	Darba devēja ikmēneša ziņojums																																		
	Nodokļa samaksas termiņš - darba devējiem																																		
Dabas resursu nodoklis	Dabas resursu nodokļa pārskats																																		
	Nodokļa samaksas termiņš																																		
Darījumu kvītis	Atskaite par darījumu kvīšu izliejotumu																																		
	Deklarācija par mēneša laikā skaidrā naudā veiktajiem darījumiem																																		
Staidras naudas deklarēšana	Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām iepriekšējā mēnesī																																		
	Nodokļa samaksas termiņš																																		
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) - ja ienākums no kapitāla pieauguma iepriekšējā ceturksnī pārsniedzis 1000 eiro																																		
	Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija																																		
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Nodokļa samaksas termiņš																																		

Gramativediba un nodokli!

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

BIOLOĢISKĀ LAUKSAIMNIECĪBA

PILNU PUNCI AR BIOLOĢISKI AUDZĒTU PĀRTIKU

Laikam jau patlaban šis stāsts neizklausīsies ļoti oriģināls – divi jauni cilvēki vēlējas tikt prom no pilsētas un biroja darba, lai dzīvotu lauku vidē un audzētu sev pārtiku, kā arī piedāvātu to citiem. To varam stāstīt par Elīnu Kalniņu un Augustu Vilemsonu Daugmalē.

Daugmales pagasta zemnieku saimniecība “Celmi” oficiāli tika dibināta 2021. gada 30. martā, un tās īpašniece ir Elīna Kalniņa. Tomēr plāni tapa un soļi saimniecības virzienā tika sperti jau agrāk. Saimniecībai jau kopš dibināšanas brīža tika uzsākts sertifikācijas process, lai iegūtu bioloģiskās saimniecības sertifikātu. Strādā visa ģimene kopīgiem spēkiem – Elīna ar vīru Augustu un diviem maziem bērniem.

Apgūst daudzpusīgas zināšanas

Elīna ir ieguvusi maģistra grādu jurispudencē un kādu laiku arī strādāja šajā jomā, tomēr pēc pirmā bērna piedzimšanas saprata, ka biroja ikdiena nav īstais aicinājums. Tā tika sāks apmeklēt dažādus kursus un mācības saistībā ar lauksaimniecību un pieņēms galīgais lēmums, ka lauksaimniecība ir īstais nākotnes ceļš, un pavisam nejauši radās arī iespēja iegādāties lauksaimniecības zemi. Turpinājumā soli pa solim tika apiegūtas zināšanas dažādos veidos – Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) Bioloģiskās lauksaimniecības kursi, dalība LLKC mācībās



Foto: no saimniecības arhīva

“Celmos” bioloģiski saimnieko Elīna Kalniņa un Augusts Vilemons

un konkursā “Laukiem būt!”, ar LLKC Ogres biroja speciālistu palīdzību iesniegts projekts Lauku atbalsta dienestā, lai iegūtu finansējumu ogulāju paplašināšanai un laistīšanas sistēmas izveidei, kā arī ogulāju iežogojšanai. Parālēli notika vēl mācības Bulduru dārzkopības vidusskolā. Savukārt Elīnas vīrs Augusts Vilemons ir ieguvis vidējo profesionālo izglītību Rīgas Celtniecības koledžā un strādājis par santehnikas speciālistu, bet vēlāk ieguvis bakalaura grādu finansēs. Kopā abu iegūtā izglītība un darba pieredze ļauj saimniekot zemnieku saim-

niecībā, šo procesu izvērtējot no dažādiem aspektiem un veicot visus darbus pašu spēkiem, sākot no darba uz lauka līdz pat grāmatvedībai un mārketingam.

Saimniecība izveidota divu gadu laikā

Kopš dibināšanas divu gadu laikā saimniecība no aizaugušas pļavas ir pārvērsta ogulāju stādījumos kopumā vairāk kā 2 hektāru platībā. Tiek audzētas dažādas ogas – sausserži, vasaras un rudens avenas, kazenēs un plūškoki. Papildus arī ķiploki 0,5 hektāru platībā un dažādi citi dārzeņi mazākā apjomā. Pagaidām katru gadu citādāk – vēl tiek meklēta sava niša. Jau otro gadu Elīna un Augusts eksperimentē ar arbūzu audzēšanu uz lauka, kā arī otro gadu “Celmos” būs pieejami ķirbji – visvairāk ‘Halloween’ šķirnes.

Saimnieki izvēlējušies iet bioloģiskās saimniekošanas ceļu, jo uzskata, ka tikai tā ir ilgtspējīga, mazāk kaitīga dabai un piemērota mūsu veselības veicināšanai. Elīna pārliecinoši stāsta: “Paši ikdienā lielākoties izvēlamies iegādāties un ēst bioloģiski audzētus produktus, jo jūtam ieguvumu veselībai, kā arī saviem bērniem vēlamies dot tikai to labāko”. Saimniekiem gan nākas atzīt, ka saimniekot bioloģiski nav viegli – jādāmā, kā cīnīties ar nezālēm un kaitēkļiem,

► 16. lpp.





◀ 15. lpp.

kas bieži prasa lielu darba apjomu, kā arī jāprot zeme pabarot ar dabīgiem mēslošanas līdzekļiem. Lai to visu īstenotu, ir jābūt ļoti lielai zināšanu bāzei, kā arī tehnoloģiskajam nodrošinājumam.

Pieredze ne, bet mērķi ir lieli

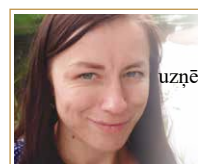
Elīna un Augusts: “Pieredze lauksaimniecībā mums nav liela, bet ir lieli mērķi un milzīga apņēmība tos sasniegt. Mēs mācāmies darot, pieļaujot kļūdas, bet ir interesanti. Jau šobrīd, īstenojot dažādus eksperimentus, noskaidrots, ka ne visa informācija profesionālajā literatūrā vai ekspertu viedokļos ir patiesa.”

Šī gada sākums nav bijis viegls interesanto laika apstākļu dēļ. Pavasara salnas turpinājās teju līdz Jāņiem, kā rezultātā apsala gan avenas un kazenes, gan arbūzi. Bet pēc salnām uznāca liels karstums un sausums – saprotams, ka aplaistīt 2 ha ogulāju atkal bija izaicinājums, ja nav tam piemērotas tehnikas. Par to, kāda būs gaidāmā raža, vēl pārāgri spriest, bet izskatās, ka dažādi nelabvēlīgie laikapstākļi to būs negatīvi ietekmējuši. Savukārt arbūzu jaunstādus apmeklēja kovārņi, kas tos izrauj arī ar visām saknēm, laikam meklējot sulīgos tārpus. Arī ar darbaspēka atrašanu klājas grūti, jo pat par vidējo algu Latvijā neatrodas strādnieks, kas

vēlētos nodarboties ar stādījumu apkopšanu, līdz ar to iekavējas darbi un tos nākas darīt, izvērtējot prioritātes. Piemēram, jāizšķiras, vai ravēt avenas, ķiplokus vai sausseržus, sēt zaļmēslojumu vai laistīt stādījumus, kas praktiski jā dara vienā laikā. Un bioloģiskajā saimniecībā nezāļu apkarošana notiek praktiski visu sezonas laiku.

Klienti novērtē ražas kvalitāti

Neskatoties uz grūtībām, ar ko nākas saskarties, ģimene turpina iekopt ogulājus, lai jau drīzumā, augustā, aicinātu cilvēkus uz aveņu pašlasīšanu. Tāpat piedāvājumā būs lieliski ķiploki un sulīgie arbūzi, kurus atzinīgi novērtējuši pērnās ražas klienti. Interesenti var sekot zemnieku saimniecības aktivitātēm sociālā tīkla Facebook lapā “Pilnu Punci”, kur tiek ievietota aktuālā informācija par saimniecības darbību, kā arī citas, pēc saimnieku domām, nozīmīgas ziņas. Tāpat z/s “Celmi” atrodama arī “Novada Garšas” katalogā, kurā apkopots gandrīz tūkstošs Latvijas pārtikas produktu ražotāju. 



Elīna MASTEIKO,
LLKC Ogres biroja
uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts:
elina.masteiko@llkc.lv
tālr. 28331239

TĀLĀKIZGLĪTĪBA

LLKC ORGANIZĒ MĀCĪBAS PAR DZĪVNIĒKU PĀRVADĀŠANAS NOTEIKUMIEM

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs piedāvā apgūt kursu “Dzīvnieku pārvadāšanas noteikumi” tālmācībā. Interesenti var pieslēgties mācībām sev ērtā un vēlamā laikā un apgūt šo programmu.

Kursi paredzēti personām, pavadoniem un šoferiem, kuri nodarbojas ar zirgu dzimtas dzīvnieku, liellopu, aitu, kazu, cūku sugas mājdzīvnieku un mājputnu pārvadāšanu, kā arī dzīvnieku savākšanas centru personālam.

Pēc sekmīga kursa apguves un eksāmena nokārtošanas tiek izsniegts sertifikāts.

Maksa par kursiem: 65,00 eiro.

Mācību programma ir sagatavota, balstoties uz Ministru kabineta noteikumiem Nr. 322 “Dzīvnieku pārvadāšanas noteikumi”, kuri izdoti saskaņā ar “Dzīvnieku aizsardzības likuma” 10. panta 8. un 23. punktu.

Lai apgūtu šo programmu, ir nepieciešams reģistrēties. Apmeklējot tīmekļa vietnes www.llkc.lv sadaļu “Tālmācība”, jāizvēlas atbilstošā programma. Jautājumu gadījumā aicinām rakstīt LLKC Tālākizglītības nodaļas projektu vadītājai Žannai Gutovai uz e-pastu zanna.gutova@llkc.lv. 

Žanna Gutova, LLKC Tālākizglītības nodaļas izglītības projektu vadītāja

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads,
LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespiests SIA “UnitedPress Tipogrāfija”
“Lauku Lapa” var abonēt
Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163

Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsaucē obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.